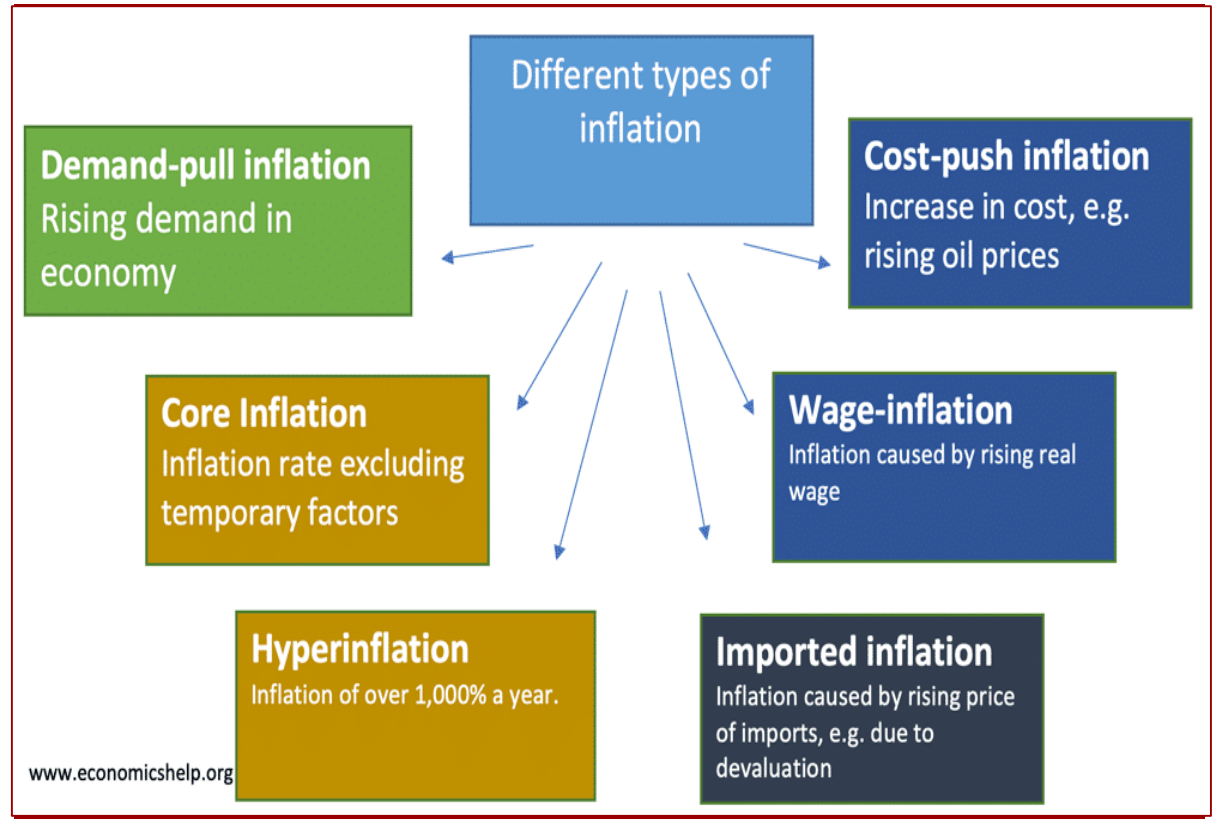

Burcu Kösem
EKONOMİ - FINANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

CORONA-EKONOMİ BÜLTENİ

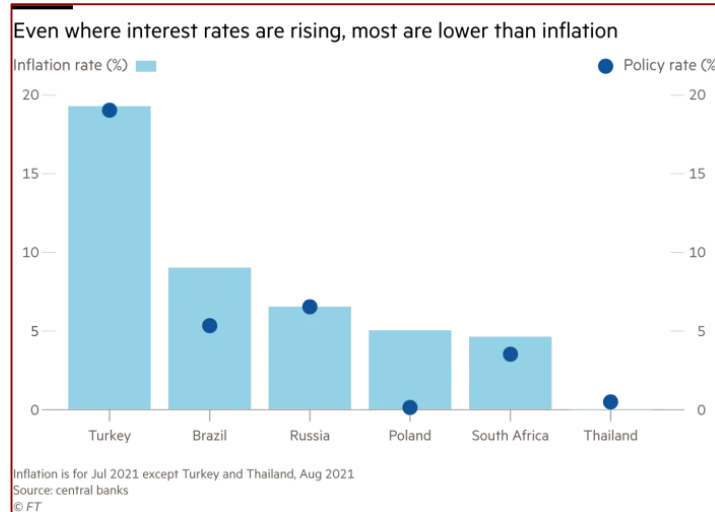
10 Eylül / 2021

Bu rapor; Covid-19 virüsünün dünya ekonomilerinde yarattığı ekonomik krizi, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

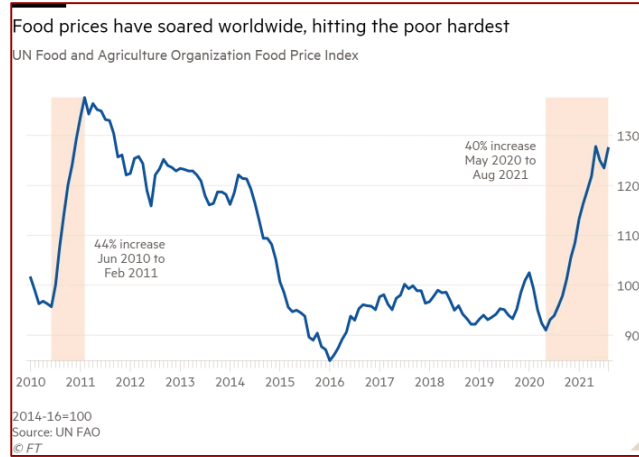

Politika Faizi ve Enflasyon

- Geçen haftaki bültenimizde Ağustos ayı enflasyonunun politika faizinin üzerinde çıkması durumunu ve bundan böyle manşet yani gerçekleşen enflasyon yerine beklenen enflasyon (TCMB'nin kendi projeksiyonu) baz alınarak yeni bir politika faizi değerlemesine geçiş yapılabileceğini belirtmiştik.
- Öyle de oldu; TCMB başkanı Çarşamba günü bir açıklama yaparak, politika faizinin çekirdek enflasyona göre düzenleneceğini ifade etti. Çünkü MB, aylardır hep politika faizinin enflasyon üzerinde olacağını belirterek, piyasaya istikrar sağlamıştı.
- Bizim gibi gelişen ülkeler kategorisine baktığımızda ise çoğunun politika faizini arttırdığını ancak yine de enflasyonu yakalamakta güçlük çektiğini görmekteyiz.(FT)

Politika Faizi ve Enflasyon

- ❑ Peki beklenen enflasyonla çekirdek enflasyon arasındaki ilişki nedir dersek; hali hazırda tüm dünyada yükseliş trendinde olan gıda ve enerji fiyatlarının geçici olduğuna ve bu oranlar dikkate alınarak yapılacak enflasyon tahminlerinin – beklentilerinin de hatalı olacağı düşünüldüğünden aralarında ciddi ve önemli bir ilişki olduğunu söyleyebiliriz.
- ❑ ABD merkez bankası FED de son aylarda tüketici enflasyonu yerine çekirdek enflasyonunu telaffuz etmeye başladı ve beklenen enflasyon için çekirdek enflasyonun iyi bir çipa olacağını ifade etti.
- ❑ Dolayısı ile geçici olduğu düşünülen bir ÜFE (üretici fiyatları) enflasyonu var karşımızda ve bu geçici olarak ifade edilen maliyet kaynaklı enflasyonun daha ne kadar süreceği belirsizliğini koruyor... Küresel gıda fiyatlarındaki yükselmenin ise büyük ölçüde kuraklıktan olduğu bilinmekte..

Politika Faizi ve Enflasyon

- ❑ Geçici olduğu düşünölen üretici fiyatları enflasyonun ne kadar süreceği belirsiz ve küresel tedarik zincirindeki daralma bu belirsizliği daha da derinleştireceğe benziyor..
- ❑ Önümüzdeki çeyrekler boyunca bu fiyat artışlarının devam etmesi noktasında ise geçici olmaktan çıkarak, tüketici enflasyonuna geçişi gerçekleşebilir.
- ❑ Türkiye'deki politika faizinin çekirdek enflasyon baz alınarak, ayarlanması ne anlama geliyor?
- ❑ Bu konuyu irdelemek için öncelikle TCMB'nin hangi değişkenleri baz alarak bir faiz ayarlaması yaptığına bakmamız gerekecek; TCMB'nin web sitesine baktığımızda; *toplam arz-talep dengesi, maliye politikasına ilişkin göstergeler, parasal göstergeler ve kredi büyüklükleri, ücret, istihdam, birim maliyet, verimlilik gelişmeleri, kamu ve özel sektör fiyatlama davranışları, enflasyon beklentileri, döviz kurları ve bunları etkileyebilecek gelişmeler, olası dışsal şokların analizi ve Merkez Bankası bünyesindeki ekonomik tahmin sisteminden elde edilen projeksiyonları içeren geniş bir bilgi kümesinden yararlanıldığını görmekteyiz.*
- ❑ Buradan anladığımız merkez bankamızın tüm bu iç ve dış gelişmelerden hareketle kurmuş olduğu kendi parasal modelinden politika faizinin belirlenmesine ilişkin olarak çekirdek enflasyonu baz almasının doğru olduğuna karar verdiğidir.

Politika Faizi ve Enflasyon

- ❑ Çekirdek enflasyon hesaplamasına gıda, enerji , alkollü & alkolsüz içecek ve tütün gibi ürünlerin fiyatları dahil edilmiyor. Hemen belirtelim Ağustos ayında %16,76 ölçülen çekirdek enflasyon temmuzda %17,21 idi, yani öyle düşük bir düzeyde de değil.
- ❑ Bu durum özellikle gıda ve enerji fiyatlarından doğrudan etkilenen hane halkları açısından değerlendirildiğinde tepki çekmektedir.
- ❑ Ancak politika faizinin asli görevinin yatırımlar ve dolaylı olarak kur üzerinde etkisi olması nedeni ile hane halklarını ilgilendiren talep yönünden çok arz yani üretim yönüne hizmet ettiği de farklı bir bakış açısidir.
- ❑ Bloomberg HT'nin haberine göre; Deutsche Bank'ın çekirdek enflasyonun Türkiye'de hanehalkı için iyi bir gösterge olmadığını ve enflasyon beklentilerinin artmaya devam edeceğini belirterek TCMB'nin çekirdek enflasyon hedeflemesi yapacak bir lükse sahip olmadığını söylemesi, **Türkiye'deki enflasyon oranının yüksek olması ve hanehalkı gelirlerinin çekirdek enflasyonu konuşan gelişmiş ülkelerden çok düşük olmasının sonucudur.**

Küresel Tedarik Zinciri ve Türkiye

- ❑ Uzun zamandır yükselen navlun ve hammadde fiyatları, konteyner ve çip krizi gibi spesifik kıtlık durumlarını ve uzayan sipariş teslim sürelerini konuşmaktayız.
- ❑ Ekonomide üretenler iki tip kriz yaşamakta biri kıtlık yani üretimde kullanılacak malzemenin bulunmasında güçlük diğeri ise sürekli yukarıya doğru dalgalanan maliyetler...
- ❑ Üretim hattındaki bu durum uçtan uca tüm bir zincirdeki aksamının, küresel tedarik zinciri krizinin hem nedeni hem de sonucu niteliğinde...
- ❑ Dünyanın en büyük global lojistik markalarından Maersk'in üst düzey yöneticisi Morten Engelstoft Financial Times'a verdiği röportajda ; tedarik zinciri krizini atlatabilmek için tüketici talebinin düşmesi gerektiğini ifade ediyor.
- ❑ Tedarik zincirindeki kriz o denli yükselmiş durumda ki İngiltere ağır vasıta şoförü bulmakta güçlük çekerken, IKEA gibi büyük perakende mağazalar deniz taşımacılığının kabusu gibi olduğunu aylardır deniz yolu ile ulaştıramadıkları teslimatların bir kısmını özellikle Çin Avrupa arasında demiryolu ile gönderdiklerini belirtiyor.

Küresel Tedarik Zinciri ve Türkiye

- ❑ Tedarik zincirindeki en büyük handikaplardan biri navlun ücretleri, Freightos'a göre Ağustos ayında taşımacılık maliyeti geçen yılın aynı ayına göre Çin –Avrupa arasında 7 kattan daha fazla artmış durumda ..
- ❑ Avrupa'da İmalat sanayi sipariş sürelerinin diğer siparişlere göre ortalama 3 ay ile artış kaydettiği,
- ❑ Motorlu araçlardan, bilgisayar, mobilya ve gıdaya kadar pek çok üründe kıtlık yaşandığı biliniyor.
- ❑ Volkswagen, çip (yarı iletken) tedarikinin üçüncü çeyrekte de zorlu ve volatil kalacağını söylerken, Euler Hermes yöneticisi Ana Boata, tedarik zincirindeki komple normalleşmenin 2023'e dek gerçekleşmeyeceğini ifade ediyor.
- ❑ Hal böyle olunca küresel ticaret rotasını Türkiye olarak belirledi.

Küresel Tedarik Zinciri ve Türkiye

- ❑ Türkiye’de geniş bir üretim ağının olması ve karayolu taşımacılığında görece üstünlüğü gibi faktörler nedeni ile Avrupa’nın Çin başta olmak üzere Uzakdoğu’dan ihraç etmiş olduğu ürünlerin büyük bölümünün Türkiye’den ticaretinde artış yaşanmıştır.
- ❑ Bu ürünlerden en belirgin olanı demir-çelik olup, halka açık olan Kardemir ve Erdemir’in mali tablolarından da izleneceği üzere demir çelik sektörü toplamda 2021’in ilk 8 ayında , geçen yılın aynı dönemine göre ihracatını %68 arttırmış durumda.
- ❑ Otomotiv sektörü çip krizi nedeni ile olumsuz etkilenmekle beraber, elektrik-elektronik ve kimya sektörleri de ihracatta ilk sekiz ayda geçen yılın aynı dönemine göre %39’luk bir artış yakalamış durumda.
- ❑ İhracatta , Çin ve Uzakdoğu’dan yakalanan bu fırsatın, katma değerli ve çeşitli ürün üretimi ile taçlandırılarak devamlı olması temennimizdir.

Haftadan Kalanlar

- ❑ Alüminyum, Gine'deki askeri darbenin arzda yarattığı endişeler ve talep artışıyla birlikte 2008'den bu yana en yüksek fiyata ulaştı. Bu hafta ise yeşil dönüşümde en fazla kullanılacak hammadde olan Nikel, 7 yılın zirvesine çıktı.
- ❑ ABD Başkanı Joe Biden ile Çin Devlet Xi Jinping, Şubat ayından bu yana ilk kez telefonda görüştüler. Görüşme 90 dakika sürdü. Bununla birlikte Çin'deki Amerikan şirketleri iki liderin ticari alanda yaşanan aksaklıkları çözümlenmeleri için bir araya gelmesini bekliyor.
- ❑ Türkiye Futbol Federasyonu, A Milli Takım Teknik Direktörü Şenol Güneş ile yapılan görüşmeler sonrasında karşılıklı olarak yolların ayrılmasına karar verildiğini açıkladı.
- ❑ Avrupa Merkez Bankası piyasa beklentileri doğrultusunda faizleri sabit tuttu. Banka pandemi alım programını 1,85 trilyon euroda sabit tutarken, bu program dahilindeki alımların ılımlı yavaş bir patikada yapılacağı mesajını verdi. Bankanın karar metninde geçiş sürecinde enflasyonun ılımlı seviyede gelişebileceği belirtildi.
- ❑ El Salvador, Bitcoin'i yasal olarak tedavüle soktu.
- ❑ Ukrayna Meclisi kripto paraları yasal hale getiren düzenlemeyi kabul etti. Böylece ülke, kripto para piyasasını yasal zemine oturtan beşinci ülke oldu

İşgücü İstatistikleri, Temmuz 2021

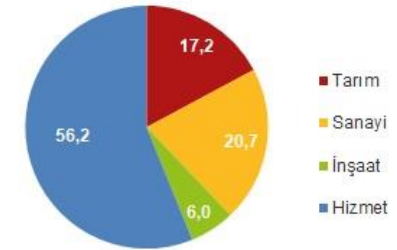
- ❑ TÜİK verilerine göre Türkiye'de işsizlik, temmuzda bir önceki aya göre 1,4 puan artışla yüzde 12'ye çıktı. Haziranda yüzde 22,4 olan atıl işgücü temmuzda yüzde 23,6 olarak kayıtlara geçti. Genç işsizlik ise yüzde 23,1 oldu.
- ❑ Temmuz ayında istihdam edilenlerin sayısı bir önceki aya göre tarım sektöründe 17 bin kişi, hizmet sektöründe 454 bin kişi, artarken sanayi sektöründe 287 bin kişi, inşaat sektöründe 60 bin kişi azaldı. İstihdam edilenlerin %17,2'si tarım, %20,7'si sanayi, %6,0'ı inşaat, %56,2'si ise hizmet sektöründe yer aldı.

İstihdamın sektörel dağılımı, 15+ yaş, (Bin kişi), Temmuz 2021

	Temmuz 2021			Bir önceki aya göre fark			Bir önceki yılın aynı ayına göre fark		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Toplam	28 730	19 641	9 089	125	- 191	316	2 351	1 515	836
Tarım	4 930	2 860	2 070	17	- 20	37	38	- 50	87
Sanayi	5 948	4 469	1 479	- 287	- 275	- 12	665	485	180
İnşaat	1 717	1 637	80	- 60	- 61	1	106	113	- 7
Hizmet	16 135	10 675	5 460	454	165	289	1 543	967	575

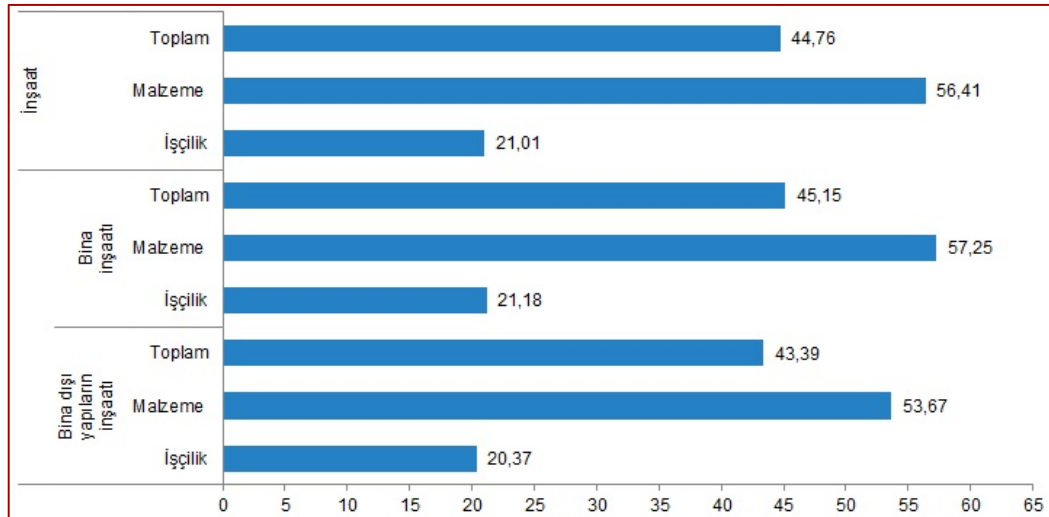
Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

İstihdamın sektörel dağılımı (%), Temmuz 2021

İnşaat Maliyet Endeksi, Temmuz 2021

- ❑ İnşaat maliyet endeksi, temmuz ayında yıllık bazda yüzde 44,76 artışla rekor tazeledi. Endeks, haziran ayında yıllık yüzde 42,9 yükselişle 2 yılın en yüksek seviyesini görmüştü.
- ❑ Bir önceki aya göre malzeme endeksi yüzde 3,13, işçilik endeksi yüzde 1,06 yükseldi. Ayrıca bir önceki yılın aynı ayına göre malzeme endeksi yüzde 56,41, işçilik endeksi yüzde 21,01 artış kaydetti.

Dış Ticaret Endeksleri, Temmuz 2021

- ❑ İhracat birim değer endeksi Temmuz ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %14,6 arttı. Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda, içecek ve tütünde %25,9, ham maddelerde (yakıt hariç) %32,0, yakıtlarda %71,3 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %10,7 arttı.
- ❑ İhracat miktar endeksi Temmuz ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %3,8 azaldı. Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda, içecek ve tütünde %18,2, ham maddelerde (yakıt hariç) %1,9 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %1,8 azalırken, yakıtlarda %29,8 arttı.
- ❑ İhracat birim değer endeksinin ithalat birim değer endeksinde bölünmesiyle hesaplanan ve 2020 yılı Temmuz ayında 104,1 olarak elde edilmiş olan dış ticaret haddi, 12,5 puan azalarak, 2021 yılı Temmuz ayında 91,6 oldu.

